

El blaverisme a l'Aragó de l'Estatut ençà

El 1982 entrà en vigor l'Estatut d'Autonomia d'Aragó. Quina era l'actitud enfront del català parlat a l'Aragó en els anys immediatament anteriors a la proclamació de l'Estatut? Per una part hi havia el discurs anticatalà, present a l'Aragó des del segle XVI si més no, que havia generat des de finals del XIX una ideologia blaverista, la qual contra l'evidència negava l'existència de la llengua catalana a l'Aragó, i la definia amb el qualificatiu infamant de xapurriau. Per altra part des de finals dels seixanta del segle passat s'havia començat a qüestionar el blaverisme, que fins aleshores havia estat gairebé del tot dominant a l'Aragó. Sorgiren veus -Tomàs Bosque, Àngel Villalba, el diari *Andalán*, més tard la *Gran Enciclopedia Aragonesa* ...- que anomenaven pel seu nom la llengua catalana parlada a l'Aragó, i en feien part de la identitat aragonesa amb els mateixos drets que l'aragonès i el castellà. Els venia en ajut la Constitució Espanyola del 1978, que no seguia el discurs blaverista i declarava que el català 'serà també oficial a les respectives Comunitats Autònomes' (§3,2.), amb tot el que això implicava d'estudi, foment i difusió, normativització i normalització. A la vetlla de la proclamació de l'Estatut la dreta, en general, feia seu el discurs blaverista, i aparegueren textos com el de Juan A. Frago: *'Ni resulta bajo ningún concepto tolerable que algunos aragonesistas [...] propugnen la implantación de la lengua de la burguesía catalana [...] dentro de nuestra región, con lo que [...] se facilita la labor anexionista de un imperialismo trasnochado [...] hacia tierras tan radicalmente aragonesas'*. L'esquerra, en general també, rebutjava el blaverisme i així en el projecte d'estatut del PSA es llegia: *'El PSA acepta un hecho: la pluralidad lingüística del territorio aragonés. Ello hace que junto al reconocimiento del castellano como lengua oficial de Aragón, se reconozca la cooficialidad del aragonés en aquellas zonas altoaragonesas en que se habla, así como del catalán en la franja catalano-parlante'*. A l'Estatut, votat per majoria dretana, s'imposà el blaverisme i és per això que sovint ha estat qualificat de constitucionalitat dubtosa. Tanmateix a l'hora de dur-lo a la pràctica manava el PSOE a l'Aragó i el seu conseller de Cultura i Educació, José R. Bada, va entendre que malgrat les mancances estatutàries es podien prendre diverses mesures en favor del català i així va engegar-ne especialment l'ensenyament -optatiu- que tot i les moltes oposicions i entrebancs continua ara. Però d'ací, pràcticament, no s'ha passat. El 2001 es va redactar un Avantprojecte de Llei de Llengües que hauria de ser la base d'una futura Llei de Llengües que mai no acaba d'arribar, i on el triomf del blaverisme més desguitarrat es fa patent.

Davant d'això no sorprèn que el blaverisme campi a pler per l'Aragó, organitzant contra-correllengües, fent pintades contra la llengua catalana al Casal Jaume I de Fraga, creant gramàtiques, antologies i fins i tot una acadèmia d'una llengua inexistent, l'aragonès oriental, establint lligams amb els Grups d'Acció Valencianista, o deixant-se enxampar enganxant falsos cartells pro-

catalanistes per a embolicar encara més la troca -per a esmentar només uns quants exemples. La Iniciativa Cultural de la Franja (ICF), federació de les associacions d'estudi, foment i defensa del català a l'Aragó. ha denunciat repetidament aqueixes accions blaveristes, i com a tals anticonstitucionals. Darrerament aquesta tasca informativa de la ICF, tan necessària per a la salut democràtica a l'Aragó, és veu seriosament destorbada, ja que un grup blaverista aragonès, la Federación de Asociaciones del Aragón Oriental (FACAO), ha interposat una querella criminal per suposades injúries i calúmnies, contra Artur Quintana i Font, president de la ICF, i contra dos membres més d'aquesta federació, M.R. i N.S, querella admesa a tràmit pels jutjats de Fraga i de Montsó.

I efectivament el dia 6 de març van ser convocats a prestar declaració a Fraga N.S. i M.R. Acabat l'interrogatori va arribar per part del jutjat de Montsó una ordre de detenció de N.S. La policia el va agafar i després d'insistir perquè es declarés culpable -culpable de què? Potser de defensar la Constitució?- el van tancar als calabossos del quarter de la Guàrdia Civil de Fraga. N.S. ens ho conta així: 'El poli bo m'acompanya. Són les 12 i poc. Me fan traure els cordons de les sabates i les ulleres. *Dentro no vas a poder leer.* [...]. Bé, entro a una sala de no més de 3 x 1 metres i m'assec al madalap. Al fons hi tinc una paret amb sang. Després veuré que és vòmit de fa dies. Decidixco que el madalap potser té de tot menys condicions sanitàries, i decidixco passejar-me una estoneta de punta a punta de l'habitable. Veig que el temps no passa [...] N'ixco no abans de les 14 h. passades. Li demano al poli bo si és normal que hi haigue vòmits a enterra. *¿Dónde? Aquí. Buah, si tuvieses que limpiar cada vez que ...* Ja, però això fa de dies. *Hay gente de todas clases aqui.* Entre ells, jo'.

El dia 17 d'abril el jutge convocà a Fraga el president de la ICF, advertint-lo que en cas de no presentar-se el faria agafar. Aquell dia un grup de vinticinco persones s'aplegà davant dels jutjats per a fer-li costat, uns jutjats excepcionalment protegits per quatre guàrdies civils uniformats i segurament per d'altres de paisà. El jutge, que durant els altres interrogatoris només s'havia mostrat interessat per saber si els qualificatius suposadament aplicats a la FACAO per part de la ICF podien ser injuriosos, continuà en la mateixa línia i declarà que no li interessava la ideologia de la ICF ni tampoc la de la FACAO. L'imputat, si bé entenia que el jutge prou que s'hauria d'interessar per la ideologia de la FACAO i actuar-hi en contra d'ofici, si calgués, no tingué més remei que callar. Tanmateix en preguntar-li l'advocat defensor si creia que la querella tenia una motivació política, va declarar que 'La querella només tè una motivació política'. El jutge l'acomiadà recordant-li que si la propera vegada, quan el tornaria a convocar, no venia a Fraga -És que no som a Fraga? es preguntava mentalment l'advertit- el faria agafar. En sortir dels jutjats l'imputat va ser rebut pels aplaudiments dels vinticinco companys que havien vingut a fer-li

costat, i que havien hagut d'aguantar a peu dret al carrer els tres quarts d'hora de l'interrogatori. El procés a hores d'ara continua.

De tot plegat el que més fa pensar no és tant el PP, el PAR o la FACAO i altres grups afins, que no tothom és capaç de no caure en l'obcecació, no, el que més fa pensar és que al Regne d'Espanya, en un estat de dret, tres ciutadans honrats puguin ser perseguits per la justícia, humiliats i vexats, i un d'ells empresonat, per haver informat públicament d'accions en contra d'aquest patrimoni de l'Aragó i d'Espanya que, d'acord amb la Constitució, és la llengua catalana.

Something is rotten in our state of Denmark

Artur Quintana i Font